

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok — — 4 koruny — hal. Na pol roka — — 2 „ — „ Na štvrt roka — — 1 „ — „ <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ : JÁN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť, IV. ker., Ferenc-József-rakpart 21. szám. <i>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</i></p>
--	---	--

Ottokár-válečný sirotinec.

Meno Ottokára Prohászku, osvieteného pána biskupa stolnobelohradského, na svoju zástavu vypísali vodcovia najnovšieho vznešeného pohybu krajinského. Meno osvieteného pána biskupa heslom je v Uhorsku, hrdosťou millionov katolíckeho ľudu, osvedčenou slávou cirkvi celého sveta. Láskou natchnutý veľké válečné tvorby v spojení s jeho menom rozmnožené budú jednou veľkej významnosti ustanovizňou. V našich zápasoch o život a smrť *tisíce a tisíce detí ostaly sirotami, bez útulne, ktoré necítia veľkú lásku milých rodičov a preto najviac trpia pod ťažkým bremenom veľkej biedy terajšej svetovej vojny.* Týmto opusteným sirotám ku pomoci chce prispieť najnovší vznešený krajinský pohyb, ktorý všestranného povšimnutia zaslúži nielen preto, že ratovať chce najväčšie poklady vlasti, že bezzistne starať sa ide o opustené siroty našich hrdinov, lež aj preto, že vodcovia jeho na svoju zástavu vypísali meno osv. pána biskupa Ottokára Prohászku.

Meno Prohászka v Uhorsku dnes znamená programm, programm to práce a lásky.

Založením Ottokár válečného sirotinca toto chcú zvečniť vodcovia tohoto veľkolepého pohybu. Veľký válečný sirotinec sodpovedne hodnou pamiatkou bude tej podivuhodnej mohútnej pracovitosti, akú osvietený pán biskup Prohászka cez dlhé desaťročia prevádza. To sme aj dosiaľ vedeli, že široké vrstvy krajinského obyvateľstva jak veľkou uznanlivosťou a oddanosťou sledujú účinkovanie osvieteného pána biskupa Prohászku a prítomne tým viacej tešíme sa, že tomu výrazu dané bude sodpovedne hodnou formou.

V Našom časopise často spomíname našich hrdinov opustené siroty, o ktoré vo veľkej miere starať sa, povolaná bude ustanovizeň, ktorá nosiť má vznešené meno osvieteného pána biskupa Prohászku. Slzy opustených sirôt našich hrdinov zotrú katolíci Uhorska, sláva a uznanie buď za to tým, čo na čele stoja tejto vznešenej práce, hlboká povďačnosť ale tomu, ktorého vznešené meno k úspechu privedie záležitosť válečného sirotinca.

K utvoreniu válečného sirotinca zostavený výbor minulého mesiaca uverejnil nasledovnej osnovy

Vyzvanie.

My nižepodpísaní zostavili sme výbor tým cieľom, aby sme pod menom nášeho biskupa Ottokára Prohászku utvorili válečný sirotinec. O hmotnú, mravnú, duševnú a každého druhu podporu tohoto zbožného a dobročinného podniku nášeho, s týmto prosíme všetkých dobrých ľudí.

Biskup Prohászka je zlatoústym apoštolom mravného znovazrodenia Uhorska. Počas veľkých útrap terajšej svetovej vojny od nikoho iného nepočuli sme mohútnejších, ducha povznášajúcejších slov potechy, viery a nádeje.

Keď božská prozreteľnosť, stúpajúc tajnými cestami svojimi, na našu vlasť uvalila tak veľké pohromy, ktoré majú za následok nesmierne množstvo sirôt, ku dobrým srdciam o pomoc volajúcich, snáď ku vznešenejším veciam patrí a zaiste aj bez všetkého prepychu bude, myšlienku utvorenia válečného sirotinca, spojiť s požehnaným menom biskupa Ottokára.

Koľko potešenia, duševného povznesenia a

kresťanskej mravnosti nám žijúcim dostalo sa z jeho slov, za to jeho čistej a bezžistnej duše odmenou nech je, všetkých časov sirôt povďačná modlitba v tom dome, ku ktorého utvoreniu sme sa sdružili a ktorý ozdobujeme jeho menom.

Prosíme každého, koho naše slovo dosiahne, aby nás podporoval v našej zbožnej práci.

Každému, kto zaujíma sa o tento zvlášte dobročinný podnik, správou ochotne poslúži predsedníčka výboru grófka Dyonysová Almássy (Kékkő, Novohradská st.) alebo tajomník výboru Ernest Némethy (Budapest, I., Hadnagy-utca 6.).

Milodary možno odoslať ku výboru, ku Spolku Peštianskej Krajinskej Prvej Sporiteľne (IV., Egyetem utca 2.) a ku vydavateľstvu katolíckeho denníka «Alkotmányu» (VIII., Szentkirályi-utca 28b.).

Otcom sirôt je dobrotivý Pán Boh. Matkou sirôt je ten dom, ku ktorého postaveniu potrebné kamene posnášajú dobré srdcia.

Ottokár-válečný sirotinec v mene lásky utvorenou slávnou pamiatkou bude na terajšie tvrdé časy. Božské požehnanie nech spočíva na ňom a na každom, čo zaň len niekoľko krokov urobí.

Budapešť, v mesiaci júli, 1915.

Do predsedníctva výboru požiadaní sú: grófka Dyonysová *Almássy* a G. Karol *Mailáth*, biskup sedmohradský. Členovia výboru sú: gróf Dyonys *Almássy*, gróf Albert *Apponyi*, Viktor *Concha*, grófka Aurelová *Desseffy*, Edita *Farkas*, grófka Imrichová *Károlyi*, grófka Mikulášová *Keglevich*, grófka Eduardová *Pallavicini*, grófka Viktorová *Széchenyi*, Júlia *Szögyén Marich*, grófka Fridrichová *Trauttenberg*, barónka Roza *Wense*, gróf Aladár *Zichy*, gróf Ján *Zichy*, dr Ondrej *Gerlóczy* (Budapest, IV., Ferenc József-rakpart 27.), pravotár výboru a Ernest *Némethy* (Budapest, I., Hadnagy-utca 6.), tajomník výboru.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Kresťan». «Kresťan» už cez XXII. dvaadvadsať rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov. Presvedčeny kresťan číta a predpláca len «Kresťana».

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Talianom.

Rozhorčené boje na talianskom fronte. — Naše čaty odrazily všetky útoky nepriateľa.

Úradná zpráva z talianskeho bojišta vydaná 19. augusta.

Talianske ťažké delostrelectvo proti našim tyrolským pevnostiam včera cez deň a dnes v noci pokračovalo v palbe. Dva útoky nepriateľských stotín proti našim predným na planine Folgaria nachodiacim sa posiciam sme odrazili.

Na severnom odseku prímorského frontu prudké boje ďalej trvajú. Proti Mrzli-Vrh urobený prudkejší útok — ako všetky prvé — sa zmaril.

Proti južnej čiaske tolmeinskeho predmostia popoludní a večer šesť ráz bez všetkého výsledku útočili Taliani. Boj aj cez noc rozhorčene trval. Predmostie, ako predtým aj včel, pevne stojí v našej moci. *Pred našimi zákopami leží aspoň 600 posiaľ ešte nepochovaných talianskych mŕtvol.*

V gorickom grófstve zvyčajný delostrelecký boj trvá ďalej.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Ťažká porážka Talianov na prímorí.

Úradná zpráva z talianskeho bojišta vydaná 20. augusta.

Na tyrolskom pohraničnom území delostrelecký boj ďalej trvá. Z príležitosti spomenutého útoku proti našim posiciam, nachodiacim sa na planine Folgaria, *Taliani utratili 200 ľudí.*

Na severnom odseku prímorského frontu včera ráno proti Mrzli-Vrh a proti pobrežiu od tohoto vrchu severne ležiacemu urobené útoky nepriateľské, odrazili sme s veľkými ztratami Talianov, podobne zmarený bol aj včera večer a dnes ráno podujatý pokus Talianov o prelomenie čiary tolmeinskeho predmostia.

V gorickom grófstve nepriateľ miestami pokračoval v ostrej delostreleckej palbe. Naše delostrelectvo s úspechom odpovedalo na to. Pri Sagrade zničilo pontonský most a od Pieristu východne bombardovalo tlupy nepriateľských čiat.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Odrazené útoky Talianov.

Úradná zpráva z talianskeho bojišta vydaná 21. augusta.

V Tyrolsku jedna časť našej posície Tonale, jako i naše opevnenia na planine Lavarona a Folgaria aj včera trvácne stály pod palbou ťažkých kanónov.

Jedon bersagliermi posilnený taliansky pluk Monte Coston dvakrát marne napadol. Podobne sme odbili na okolí Schluderbachu pokus jedného alpského oddelenia, aby na priehlbínu Forame napred postúpil.

Na korutánskom pohraničnom území obvyklý kanónový boj trvá ďalej.

Na primorí zopakované vytrhnutia veľkých talianskych síl proti odseku Flitsch—Tolmein *zas ostaly bezvýsledné*. Proti našej prednej posícii na strmom vrchu urobený útok zmaril sa na neohroziteľnej vytrvalosti st.-pöltenského hrdinského landwehru a našich batterii.

Pred našou posíciou Mrzli-Vrh *nepriateľ utratil prínajmenej 800 ľudí*.

Tolmeinske predmostie dnes do polnoci stálo pod veľmi prudkou kanónovou palbou. Za týmto proti Kozarče nasledovali štyri a proti výšinám od tejto obce južne sa vypínajúcim tri nepriateľské vytrhnutia, ktoré sa na *húževnatej hrdinskosti našich čiat všetky rozpadly*.

Proti našim posíciám na kraji doberdovskej planiny Taliani sa tiež pokúsili o zúfale bezvýsledné vytrhnutie. Ináč aj tu a pri gorickom predmostí delostrelecké boje trvajú ďalej.

Jedon roj našich lietadiel na Udine hodil bomby a zapalujúce šípy. Všetky naše lietacie stroje neporučané vrátili sa nazpät.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Taliani všade marne útočia.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa vydaná 22. augusta.

Proti doberdovskej planine Karstu včera bol čulý nepriateľský delostrelecký boj.

Jedon proti Monte dei sei Busi urobený útok bersaglierov blízko pred našou posíciou v našej palbe sa rozpadol.

Proti severozápadnej časti planiny Taliani na širokom fronte útočili, ale sme ich zčiasťky v boji chlap proti chlapovi odrazili, zčiasťky našou delostreleckou palbou pristavili.

Popoludní nepriateľ poľnými a ťažkými kanónami ponad naše posície bombardoval jednotlivé časte mesta Gorice. Jedno obnovené vytrhnutie nepriateľa proti našim od Sela na sever ležiacim posíciám a jedon jeho nočný útok proti mostu nad Isonzom, od Tolmeinu západne, *pri ťažkých ztratách nepriateľa sa zmaril*.

Na okolí Krna, na území Flitsch a na korutánskej hranici dva talianske bataillony po 20-hodinovej delostreleckej príprave dvakrát napadly od Tre Sassi na východ vrchové priechody. Odbili sme ich; *utratili 300 mŕtvých a veľmi mnoho ranených*.

Na planine Folgaria—Lavarone a na skupine Tonale proti našim opevneniam nameraná palba s meniacou sa silou trvá ďalej.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Štvrtročná talianska vojna.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa, vydaná 23. augusta.

Naše čaty aj včera *odrazily viac útokov Talianov,*

proti doberdovskej planine. Miestami prišlo až ku ručnému zápasu. V mnohých pádoch nepriateľ pokúsil sa ku našim ochranným čiaram. Tolmeinske predmostie popoludní stálo pod delostreleckou rýchlou palbou. Po tejto nepriateľská pechota do pozdnej noci opätovne bezvýsledne útočila. *Mala ťažké ztraty*.

Na ostatných frontoch niet významnej udalosti. Proti našim tyrolským opevneniam nameraná palba ťažkého delostrelectva časom klesá.

Od vypovedania vojny niekdajšieho nášho spojenca práve dnes uplynulo štvrt roka. Talianska armáda svojimi nepočítanými útokami nikde nedosiahla cieľa, lež utrpela obrovské ztraty. Naše čaty nezmenene vzdorujú nepriateľovi na hranici alebo vo svojich posíciách v blízkosti hranice.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Úspechy nášho ťažkého delostrelectva na talianskom fronte.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa vydaná 24. augusta.

Na južnom krídle prímorského frontu naše ťažké delostrelectvo pri ústí Sdobby včera umlčalo nepriateľské delostrelectvo, ďalej pri Golanetto jednu taliansku pobrežnú batteriu zmenilo v hrbu rumov. Nepriateľská pechota, ktorá sa proti našej posícii, na výšine od Monfalcone východne zahniezdila, pod účinkom palby našich batterii utekajúc opustila svoje strelecké zákopy. Naše čaty od Polazzo východne dva slabšie výpady, pri San Martino tri bezprostredne ku nášmu frontu privedené útoky *krvave odbily*. Podobne sa zmarilo večer vytrhnutie silnejších nepriateľských válečných síl proti tolmeinskému predmostiu.

Na opevnenom odseku okolo Flitschu a Raiblu nepriateľská pechota miestami bližšie sa dostala ku čiaram našich opevnení. Na planine Lavarone a Folgaria naše ochranné diela včera znova stály pod čulou delostreleckou palbou. Naše posície na Stils-Jochu nepriateľské delostrelectvo znova vzalo pod palbu.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Ostré boje na tyrolskej hranici.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa vydaná 25. augusta.

Na odseku doberdovskej planiny včera nepriateľskú pechotu, ktorá sa na južnom úbočí Monte dei sei Busi zahniezdila, naše delostrelectvo prinútilo, aby svoje posície náhle opustilo. Náš front od San Martino západne znova stál pod palbou ťažkého delostrelectva. Popoludní Taliani tu znova útočili, lež jako i počas ich predvčerajšieho vytrhnutia, v blízkosti našich ochranných čiar *sme ich odrazili*.

Pred gorickým a tolmeinským predmostím, jako i na okolí Krnu pomerne panuje ticho. Naproti tomu pred Flitschom a Raiblom nepriateľ pokračuje v svojej čulejšej činnosti.

Na tyrolskom pohraničnom území vyvinuly sa viaceré boje. Včera pozde večer nepriateľská pechota začala napredovať proti severnému odseku lavaronskej planiny, ale na dnes ráno tento útok *sme už odbili*. Pozdĺž tonalskej cesty na oboch stranách od úsvitu útočí viac bataillonov. Boj tu ešte trvá. Delostrelecké boje takmer na celom tyrolskom fronte trvajú ďalej.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Veľká porážka Talianov na lavaronskej planine.

Úradná zpráva vydaná 26. augusta.

Na doberdovskom odseku Taliani včera na poludnie urobili nový útok proti Monte dei sei Busi. Jako vždy, aj tento krát *sme ich odbili*. Pred gorickým predmostím panovalo ticho.

Na iných miestach primorského frontu miestami bola prudká delostrelecká palba, zvlášte okolo Flitschu, kde sa nepriateľská pechota opatrne usiluje sblížiť sa ku našim posíciám.

Útok proti severnému odseku lavaronskej planiny, o ktorom bolo už oznámené, že *sme ho odbili*, urobila silná nepriateľská válečná sila. Naše ochranné diela najprv za desať dní vo dne v noci držali pod prudkou palbou, potom predvčerom večer talianske delostrelectvo svoju palbu proti frontu Cima di Vezzena Basson k najväčšej rýchlosti strpňovalo. Do polnoci nábojmi všetkých kaliberov zaplavilo naše posície; vtedy viac peších plukov a alpínskych bataillonov urobilo útok proti našim posíciám. Naše statné tyrolské čaty a streľci, za vynikajúcej podpory hornorakúskych streľcov a nášho delostrelectva *všetky útoky odrazily*.

Na úsvite útok nepriateľa sa konečne zlomil. Len v samých prekážkach leží 200 talianskych mŕtvol. Z tohto možno posúdiť, koľko ľudských obetí mohol stáť Talianov tento útok. Naša ztrata je nepatrná.

Jedon náš letuň na dielňu patrónov v Brescii so zdarom hodil viac bomb.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Vojna proti Rusom.

Vtrhli sme do predných posícií Brest-Litovska.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 19. augusta.

Pod vedením arcikniežata Jozefa Ferdinanda a generála Kövessa stojace rakúsko-uhorské sily, od Janowa a Konstantinowa severne, dobyli priechod cez Bug. Niemirow a iné obce na severnom brehu zaujali sme útokom. Nepriateľa *sme zahnali*; ďalšie prenasledovanie je v prúde.

Brest-Litovsk obkolesujúce čaty, medzi ktorými bojujú aj divisie podmaršalla Arza, zaujaly už viacej nepriateľských predných posícií.

Pri Wladimir-Wolyňskijom a vo Východnej Haliči neni nič nového.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

V predných posíciách Brest-Litovska.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 20. augusta.

Následkom napredovania spojencov proti Brest-Litovsku značné čiastky viacej ruských armád v neporiadku sa shrnuly v okruží pevniny. Nepriateľ, aby čatám a vlakom odtiahnutie možné učinil ku severovýchodu, čo sa stať môže len na málo miestach priechodu, proti našemu napredovaniu, zvlášte západne od Brest Litovska na oboch stranách rieky, vyvinuje silný odpor. Severné krídlo obkolesujúcich čiat vzdor toho, výchojne od Rokitna zaujalo viacej predných posícií. Arcikniežata Jozefa Ferdinanda do predku silne bijúce čaty ale, včera pred nastúpením tmy útokom zahnal pred Wolcynnou zašiancovaného nepriateľa. Čaty generála Kövessa bijú do predku ku hornej Pulwe.

V bombardovaní našim spojencom zaujatého Novogeorgiewska *zdarne súčastnily sa aj naše ťažké mažiare*.

Pri Wladimir-Wolyňskijom a vo Východnej Haliči polozenie je nezmenené.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Obkolesenie Brest-Litovska sa súžilo. — zaujali sme Bielsk. — Všeobecné cúvanie Rusov.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 21. augusta.

Nepriateľ včera pozdĺž dolného toku Pulwy a od Vysoko-Litovska západne voči rakúsko-uhorským čatám, ktoré za ním tiahnu, znova vyvinul prudký odpor. Na mnohých miestach došlo k bodákovému útoku, tak pri ceste vedúcej do Vysoko-Litovska pri dedine Tokary, ktorú *sme po prudkom boji zaujali* a v boji o oporný bod sedmohradská pechota o pol noci vzala do svojej moci. Nepriateľ, keď *sme už jeho front na viac miestach prelomili* a nemecké čaty ho aj pri Tymianke odbily dnes ráno vyprázdnil posíciu pri Pulwe a cúvol ku odseku Lesnia.

Pred Brest-Litovskom obkolesujúcu obruč *sme opäť na užšie stiahli*. Kým naši spojenci k ústiu Krzna postúpili napred, podmaršall Arz nepriateľa na oboch stranách od Bialy vedúcej cesty zahnal ku pásu pevnosti.

Od Wladimir-Wolyňskija severne naše posície pri predmostí *sme rozšírili* a pri tejto príležitosti naše čaty silnejšie nepriateľské oddelenia zahnal.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Pevný odpor Rusov proti našemu napredovaniu.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 22. augusta.

Čaty generála Kövessa nepriateľa zas vyhnaly z viac jeho posícií a zahnal ho za železničnú čiaru vedúcu z Brest-Litovska do Bielska.

Armáda arcikniežata Jozefa Ferdinanda zas v obnovenom boji pri Vysoko-Litovsku získala priestor. Tu, ako aj od Brest-Litovska na západ a od Wlodawy na východ nepriateľ voči napredovaniu spojencov vyvinuje prudký odpor.

Medzi Wladimir-Wolyňskijom a Černoviciami položenie je nezmenené.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Nemecké čaty vtiahly do Ossowiec. — Rusi sa húževnate, ale darmo bránia.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 23. augusta. Východne od dolného toku Pulwy a železničnej čiary, vedúcej od Riasna na sever, vedie sa mimoriadne prudký boj. Nepriateľ každú piť zeme čo najhúževnatejšie bráni, lež pozdĺž celého frontu *na početných miestach sme ho odrazili*, z tejto príležitosti zajali sme početných Rusov. Zvlášte tvrdo bojovaly naše vyzkúsené sedmohradské pluky pri dedinách Gola a Suchodol od Riasna na sever. 64. peší pluk z príležitosti dobitia jedného, ruskými granátmi bráneného šiancu, zo 7 dôstojníkov a 990 chlapov pozostávajúcu obrannú čatu zajal a ukoristil 7 strojových pušiek.

Pred Brest-Litovskom nič nového. Od Wlodawy východne nemecké čaty postúpily za pásma jazier. Okolo Wladimira-Wolyňskijho naše zabezpečujúce čaty potiskli sme napred po Turisky a po priestor od Lubimla na východ ležiaci. *Rusov sme odohnali.*

Vo Východnej Haliči bolo ticho.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Spojenecké čaty vtiahly do Kowela.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 24. augusta.

Od Brest-Litovska severozápadne vzdorujúceho nepriateľa včera na okolí Wierchowic a Riasna *znova sme odrazili a prinútili ku ústupu.* Armáda arcikniežata Jozefa Ferdinanda v posledných bojoch *zajala 4 dôstojníkov a 1300 mužov.* Od Wlodawy severovýchodne naši spojenci nepriateľa znova odtiskli a získali priestor. Ku armáde poľného zbrojmajstra Puhallova patriaca rakúsko-uhorská a nemecká jazda počas prenasledovania nepriateľa *vtiahla do Kowela* a pokračuje v napredovaní v severnom smere. Vo Východnej Haliči panuje ticho.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Bravúra honvédskeho husárov pred Brest-Litovskom.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 25. augusta.

Čaty arcikniežata Jozefa Ferdinanda a generála pechoty Kövessa spolu s našim spojencom nepriateľa, za ustavičných bojov, odtiskajú späť ku Lesne. Aj odpor ruských čiat, ktoré ešte od Brest-Litovska na juhozápad bojujú, *sa zlomil.* Divisia generála Arza a nemecké čaty zahynali ich po pásma opevnení. Od Wlodawy severovýchodne nemecké čaty nepriateľa *vždy hlbšie ženú na územie hôr a močiarov.* Jazda poľného zbrojmajstra Puhalla napreduje na ceste vedúcej z Kowela do Kobrína.

Honvédske husári na železničnej čiare Kowel—Brest-Litovsk útokom zaujali šiancami opevnenú dedinu. Od Wladimir-Wolyňskijho po hranicu Bešsarábie je ticho.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Brest-Litovsk padol. — Uhorské honvédstvo prešlo pásma vonkajších opevnení.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 26. augusta. Uhorské honvédstvo generála Arza včera dobilo od pevnosti na juhozápad ležiacu dedinu Kobulany. Týmto prelomilo pásma vonkajších opevnení a od chrbta napadlo najbližšie ležiace opevnenia. Západno-haličská, sliezka a severo-moravská cisárska a kráľovská pechova súčasne útokom dobila jedno od obce Koroščyn na juh ležiace opevnenie. Nemecké čaty na severozápadeom fronte zaujaly tri opevnenia a *dnes ráno obsadili sme pri železničnom moste nachodiacu sa citadelu.* Súčasne spojenci nepriateľa zatlačili za riekou Lesna, do hôr a močarísk od Brest-Litovska na juho-východ sa rozprestierajúce; naša jazda nepriateľa od Kowela na sever prenasledujúca, pri Bučyne a Wyžwe rozprášila ruské zadné voje. Pri armádach vo Východnej Haliči nič nového.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Nemecko-ruská vojna.

O udalostiach ruského východného a juhovýchodného bojišťa hlavný válečný štáb nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

Z východného bojišťa.

19. augusta. **Armáda maršalla Hindenburga:** Pri zaujatí Kowna chytili sme ešte 30 dôstojníkov a 3900 obecných vojakov.

Pod vplyvom zaujatia Kowna Rusi ich posície Kalvarja—Suwalki vyprázdnil; naše čaty ich nasledujú.

Ďalej k juhu, západne od Tykocina, nemecké vojenské sily dobily prieťah cez Narew a zajali 800 Rusov.

Armáda generála Gallwitza napredovala východným smerom. Severne od Bielska prišli sme ku Bialystock—Brest-Litovsk železnici. Zajali sme 2000 Rusov.

Na severovýchodnom fronte Novogeorgiewska naše čaty prešly odsek Wkra. Dve pevniny severovýchodného frontu zaujali sme útokom; *do našich rúk dostalo sa 1000 zajatcov a 125 kanónov.*

Armáda maršalla bavorského kniežata Leopolda: Ľavé krídlo bojujúce pred sebou hnalo nepriateľa a večer prišlo ku vidieku od Mielejeyce západne a juhozápadne ležiacemu.

Pravé krídlo pri Mielniku napred prerazilo cez Bug a od tohoto odseku severne nepriateľa vyhnalo z jeho pevných posícií a napredovalo ďalej.

Armáda maršalla Mackensena: Spojenecké čaty

aj medzi Niemirowom a Janowom vynútily priechod cez Bug.

Pred Brest-Litovskom pri Rokitne (juhozápadne od Janowa) nemecké čaty vťahly do predných posící pevnosti.

Od Wlodawy východne naše čaty nasledujú zbitého nepriateľa.

Pod tlakom nášho napredovania nepriateľ dolu a hore od Wlodawy vyprázdnil východný breh Buga. Prenasledujeme ho.

20. augusta. **Armáda maršalla Hindenburga:** Od Kowna na východ naše čaty po zdarných bojoch prenasledujú nepriateľa.

priateľa zahnilo za odsek Koterka a Pulwa (juhozápadne od Wisoko-Litovska).

Južne od Buga oproti Brest-Litovsku získali sme priestor. Na východ od Wlodawu naše čaty pri pevnom prenasledovaní dosiahly okolie Pisce.

21. augusta. **Armáda maršalla Hindenburga:** V boji od Kowna východne 450 Rusov sme zajali a 5 kanónov sme ukoristili.

Od Kowna južne nepriateľ vzdal sa aj svojich posící pozdĺž Jossie a cúvol k východu. Pri Gudele a Sejny ruské posície útokom sme zaujali.

V boji svedenom od Tykocinu západne Rusi utratili 610 zajatcov a štyri strojové pušky.

Modlitba pri hrobe hrdinu.

Na území, od Daviny po cestu Augustow—Grodno siahajúcom, Rusi cúvali po čiaru Gudele (východne od Mariampolu) Lozdzieje—Studzieniena a tam vyvinuli novší odpor. Boj trvá ešte aj západne od Tykocyna.

Armáda generála Gallwita zdarne pokračovala v ďalších útokoch, zajala 10 dôstojníkov, 2650 obecných vojakov a ukoristila 12 strojových pušiek.

Hrad Novogeorgiewsk, poľský posledný oporný bod nepriateľa, po húževnatom odpore nepriateľa, sme zaujali. Celú posádku 6 generálov a viac ako 85.000 hláv mužstva, medzi nimi len vo včerajšom konečnom boji 20.000 ľudí sme zajali. Počet ukoristených kanónov porástol na vyše 800. Množstvo ukoristeného iného materiálu válečného posiaľ ani prehliadnuť nemožno.

Armáda maršalla bavorského kniežata Leopolda: Armáda napreduje ďalej.

Armáda maršalla Mackensena: Ľavé kridlo ne-

Armáda generála Gallwita zaujala Bielsk a od tohto mesta južne Rusov zahnila za Bialu.

Armáda maršalla bavorského kniežata Leopolda: Novší odpor nepriateľa včera večer a tejto noci sme zlomili. Nepriateľ od dnes rána aj ďalej cúva; 1000 Rusov sme zajali.

Armáda maršalla Mackensena: Ľavé kridlo, postúpilo napred na odseku Koterky a pozdĺž Buga pri ústí Pulwy, načo nepriateľ aj na tomto fronte pokračoval v cúvaní.

Pred Brest-Litovskom a od Wlodawy východne aj ďalej sme pokročili napred.

22. augusta. **Armáda maršalla Hindenburga:** Armáda generála Eichhorna od Kowna východne a južne ďalej postúpila napred. Od jazera Zuvinty na sever počas zaujatia útokom jednej posície 750 Rusov padlo do zajatia.

V boji svedenom od Tykocina na východ počet zajatých Rusov vzrástol na vyše 1100 hláv.

Armáda generála Gallwitza od Narewa južne ďalej postupuje za železničnou čiarou Bialystok—Brest-Litovsk. V posledné dva dni dovezli do zajatia 13 ruských dôstojníkov a vyše 3350 chlapov.

Armáda maršalla bavorského kniežata Leopolda: Armáda za víťazného boja včera prekročila železničnú čiaru Klescele—Vysoko-Litovsk. Znova bránia- ceho sa nepriateľa nemecké čaty dnes ráno vyhnaly z jeho posícii. Vyše 3000 Rusov zajaly a ukoristili veľké množstvo strojových pušiek.

Armáda maršalla Mackensena: Útoky nemeckých

Armáda maršalla bavorského kniežata Leopolda: Armáda uprostred húževnatých bojov prekročila čiaru Klescele—Račna a aj naďalej za priaznivých okolností útočí. Zajali sme 3050 Rusov a ukoristili sme 16 strojových pušiek.

Armáda maršalla Mackensena: Priebeh cez odsek Pulwy na fronte medzi Račnou a ústím po prudkom odpore sme vynútili. Nad odsekom Pulwy, cez Bug útočenie trvá ďalej. Pred Brest-Litovskom položenie je nezmenené. Na oboch bokoch Svitjazu a pri Pišči (od Wlodawy na východ) nepriateľa sme včera zbili a zahnali späť na severovýchod.

24. augusta. **Armáda maršalla Hindenburga:**

V Nowogeorgiewsku zajatí ruskí vojaci s úsmevom hľadajú do fotografického stroja, bo sa tešia ich zajatiu.

a rakúsko-uhorských čiat od Koterky, Pulwy a Ogradnika na hor na odseku Buga, ako aj pri dolnom toku Krzny napredujú.

Pred juhozápadným frontom Brest-Litovska není nič nového.

Pri Pišči a odtiaľ na severozápad (od Wlodawy severovýchodne) bitka trvá ďalej.

23. augusta. **Armáda maršalla Hindenburga:** Čaty generálobersta Eichorna od Kowna na východ a juh ďalej napredujú.

Pozdĺž Bobra obsadili sme Rusmi vyprázdnenú pevnosť Ossowiec. Od Tykočina na sever a na juh byly zdarné boje. Tykočin sme dobili, medzitým zajali sme 1200 Rusov, medzi nimi 11 dôstojníkov a ukoristili sme 7 strojových pušiek.

Od Bielska na sever zúfale protiútoky Rusov sa zmazaly, medzičím nepriateľ utrpel značné ztraty.

Od Njemena na sever niet zmeny. Na ostatných časťach frontu armády, postúpili sme napred.

V bojoch svedených od Kowna východne a južne naše čaty zajaly 9 dôstojníkov, 2600 mužov a 8 strojových pušiek ukoristili.

Armády maršallov bavorského kniežata Leopolda: Na výšinách vypínajúcich sa od Klescele severovýchodne a na lesnatom, od tejto obce juhovýchodne rozprestierajúcom sa vidieku naše čaty nepriateľa znova zbili. Prenasledujúce čaty shlížily sa ku hore Bialovieska. Ztrata nepriateľa v zajatcoch čini 4500 mužov.

Armáda maršalla Mackensena: Nepriateľ pred útočením cez Pulwu a od ústia Pulwy východne cez Bug napredujúcich nemeckých a rakúsko-uhorských čiat vyprázdnil svoje posície. Prenasledovanie je v prúde.

Na juhozápadnom fronte Brest-Litovska útokom sme zaujali kopytovské výšiny.

Na močaristom, od Wlodawy severovýchodne ležiacom vidieku naše napredujúce čaty prenasledujú včera zbitého nepriateľa.

25. augusta. **Armády maršalla Hindenburga:** Od Njemena severne na okolí Birschi v zdarnej bitke zajali sme 750 Rusov. (Obec Birschi leží asi na 60 kilometrov severovýchodne od Ponievic.)

Armáda generálobersta Eichhorna víťazne bojujúc

loval zastaviť; napadli sme ho a zahnali do hory Bialovieska. Od hory južne naše čaty prišli na okolie od Wierchovic východne ležiace. Zajali sme vyše 1700 Rusov.

Armády maršalla Mackensena: Armády v zá-
pätí porazeného nepriateľa blížia sa ku výšinám vypí-
najúcim sa na západnom brehu Lesny (od Brest-Litov-
ska na sever), na juhozápadnom fronte Brest Litovska

Arciknieža Fridrich, následník trónu arciknieža Karol Franc Jozef, barón Hötendorf-Conrad, náčelnik generálneho štábu, maršall Mackensen a arciknieža Jozef Ferdinand dívajú sa na bitku, ktorej výsledkom bolo pretrhnutie ruského frontu.

ďalej postúpila na východ. 1850 Rusov padlo do zajatia a viac strojových pušiek bolo ukoristené.

Armáda generála Scholtza prišla po Berezovku, zaujala Knyšín, a od Tykočina na juh prešla cez Narew.

Armáda generála Gallwitza pozdĺž cesty medzi Sokoly—Bialystokom vynútila priechod cez Narew. Jej pravé krídlo po odbítení nepriateľa prišlo po Orlanku. Armáda zajala 4700 Rusov, medzi nimi 18 dôstojníkov a ukoristila 9 strojových pušiek.

Armády maršalla bavorského kniežata Leopolda: Nepriateľ včera prenasledovanie marne sa usi-

pri Dobrinke rakúsko-uhorské a nemecké čaty včera prelomili napred potisknuté posície pevnosti.

Na východnom brehu Buga od Wlodawy severo-
východne jednotlivé časte armády generála Linsingena
bojujúc tiahnu na sever.

Brest-Litovsk padol.

Hlavný válečný stán nemecký o páde Brest-Litov-
ska 26. augusta vydal nasledovné úradné zprávy:

I. *Hrad Brest-Litovsk padol. Nemecké a rakúsko-
uhorské čaty útokom zaujali pevnostné diela západného*

a severozápadného frontu a v noci vnikly do vnútra hradu. Na to nepriateľ vzdal sa hradu.

II. Armáda maršalla Hindenburga: Pri Bausku a Scönbergu, od Mitavy juhovýchodne, vyvinuly sa bitky, od Kowna východne a juhovýchodne bitka trvá ďalej.

Pred Olitou, naše čaty blížia sa ku predným pozíciám nepriateľa. Pri Sejny a medzi Merecom pri Njemeni nepriateľa sme odbili. V hore od Augustowa na

Armády maršalla Mackensena: Hrad Brest-Litovsk padol. Medzi čím rakúsko-uhorský armádny sbor generála pechoty Arza po boji zaujal dve opevnenia západného frontu, brandenburgský 22. rezervný armádny sbor útokom dobyl opevnenia severozápadného frontu a od severa vnikol do vnútra hradu. Nato sa nepriateľ vzdal hradu.

Na celom fronte armád — bialoveskej hory po

Karavána dromedárov tureckej armády tiahne ku suezskému kanálu.

východ časte armády generálobersta Eichhorna tiež napredujú na východ. Ďalej na juh bojujeme o odsek Berezowky.

Predné voje našich čiat prišli k Bialystoku. Armáda generála Gallwitza nepriateľa od Bjelska severne a juhovýchodne z odseku Orlanky odohnala.

Armády maršalla bavorského kniežata Leopolda: Ťažko porazený nepriateľ uteká do vnútra bialoveskej hory. Len od hory južne, na okolí od Kamieniec-Litovska severozápadne, sa ešte drží.

okolie pripjetských močiarov, od Brest Litovska na juhovýchod — prenasledovanie nepriateľa plnou silou trvá.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom.

O udalostiach bojišťa proti Francúzom a Angličanom hlavný válečný štáb nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

19. augusta. Medzi Angres a Souchez nepriateľ

sviedol včera večer a cez celý deň delostreleckou palbou pripravený útok. Na niektorých miestach aj vtrhol do našich najprednejších posícií, v prostriedku napadnutého odseku jednu čiastku drží ešte obsadenú, z ostatných čiastok frontu ale sme ho zahnali.

Vo Vogézoch nepriateľ severne od Münsteru sapaľoval útoky proti našim posíciám na Lingekopfe a Schratzmaennle. Nepriateľa po dôčasnom jeho napredovaní, medzi čím na Lingekopfe dostal sa do niektorých našich predných zákop, všade sme zahnali; na Schratzmaennle boj ešte trvá.

20. augusta. Medzi Angres a Souchezom nepriateľa vyhnali sme zo zákop, ktoré včera bol zaujal.

Vo Vogézoch malú čiastku jednej našej najprednejšej posície zaujali Francúzi.

21., 22. augusta. Na francúzskom hojišti zvláštnej udalosti sa nestalo.

23. augusta. Útoky Francúzov, ktoré v predošlých dňoch zvlášte ostré boly vo Vogézoch a okolo Soucheza, dnes vystaly a na celom fronte je pomerne ticho. Dľa zprávy Uh. Tel. Kanc. v bojoch tieto dni svedených Angličania utratili 218 dôstojníkov a 1149 obecných vojakov.

24. augusta. Dnes ráno pred Zeebrügge zjavila sa asi zo 40 lodí pozostávajúca nepriateľská flotta, ktorá, ponač naše pobrežné delostrelectvo páľilo na ňu, v západnom smere zase sa vzdialila.

Vo Vogézoch od Münsteru severne, na čiare Lingekopf—Schratzmaennle—Barrenkopf sú v prúde nové bitky. Silné útoky včera večer prišli z čiastky po naše posície. Na Lingekopfe protiútokami nepriateľa sme zase odrazili. Pri Schratzmaennle a na Barrenkopfe prudké boje z blízka okolo častí jednotlivých zákop celú noc trvaly. Asi 30 alpských jágrov sme zajali.

Pri Wavrine (od Lille juhozápadne) zostrelili sme jeden anglický lietací stroj.

25. augusta. Anglická flotta z príležitosti svojej včera urobenej návštevy pred Zeebrügge na naše pobrežné opevnenia asi 60—70-krát vystrelila. Strelbou zapríčinená naša ztrata bol jeden mŕtvý a šesť ranených. Mimo tohto za cieľ vystrelené náboje ešte i troch belgických obyvateľov poranili. Hmotnej škody niet.

Vo Vogézoch od Münsteru severne boj vo dne na čas prestal. Večer Francúzi znova napadli naše posície na Barrenkopfe a od tohto severne. Útoky sme odrazili. Do našich posícií vniknuté slabšie nepriateľské oddelenia sme vybili a niekoľko alpských jágrov sme zajali. Z príležitosti včera oznámeného boja na Barrenkopfe časť jednej zákopy ostala v rukách nepriateľa.

Pri Loe, od Dixmuidenu juhozápadne, predvčerom jeden náš válečný letúň zostrelil jeden francúzsky biplan.

26. augusta. V Champagne so zďarom sme rozhodili viac mín.

Vo Vogézoch pri Schratzmaennle jeden nepriateľský útok odbili sme granátmi a od Sondernachu juhovýchodne jednu časť 17. augusta utratených zákop sme zpätzaujali.

Jedon nemecký válečný letúň predvčerom pri Nieuporte zostrelil jeden francúzsky biplan.

27. augusta. V Champagne od Beauséjour severne jeden predvčerom obsadený podkop voči francúzskym útokom sme podržali.

Dva roje nepriateľských letúňov včera v údolí Saar výše a nižšie Saarlouis hadzály bomby. Viac osôb zabily, viacerí boli ranení. Hmotná škoda je nepatrná. Roje letúňov pred vyletením na ich stanici v Nancy naši letúňi zdarne napadli. Dalej utratili štyri lietacie stroje. Jedon pri Balchen horiac spadol na zem; jeho riaditeľ a pozorovateľ zomreli. Druhý stroj pri Remily aj so svojimi cestovateľmi nepoškodený dostal sa nám do rúk. Tretí jeden nemecký válečný letúň pri Arracourt, od Luneville severne, bezprostredne pred francúzskou čiarou prinútil k sleteniu. Naše delostrelectvo stroj spustošilo. Štvrtý v palbe našich obranných kanónov pri Moivrons, od Nomeny južne za nepriateľským frontom sletel na zem.

Vojna Turecka proti Rusom, Francúzom a Angličanom.

O udalostach bojišťa proti Rusom Angličanom a Francúzom hlavný válečný stán turecký vydal nasledovné úradné zprávy:

19. augusta. Na dardanellskom fronte na okolí Anaforte nepriateľ s malou silou urobil útok proti nám, ale so ztratom bol prinútený vrátiť sa do svojich starých posícií. Viac ľudí sme zajali.

V odsekoch Ari Burnu a Sed il Bahr významnej udalosti sa nestalo.

V Arábii naše yemenské čaty za podpory domácich bojovníkov v južnej časti Yemenu zaujaly mesto Lahaj a okolie, ktoré za istý čas bolo v anglických rukách. Angličania v prudkom, za 15 hodín trvajúcim boji utratili mnoho sto mŕtvých a ranených. Štyri kanóny, 5 strojových pušiek, veľké množstvo válečného materiálu sme ukoristili. Zbyť nepriateľ cúval a v Adene sa zašiancoval.

Na ostatných bojištach významnej udalosti sa nastalo.

20. augusta. Na dardanellskom fronte 18. augusta pri Anaforte asi z jedného pluku pozostávajúca nepriateľská čata sprobavala útočiť, ale sme ju s jej veľkou ztratom odbili.

Pri Ari Burne a Sed il Bahre je ticho.

Jedon nepriateľský hydroplan popoludní zjavil sa nad morom pred našim pravým krídlom pri Sed il Bahre. Palba našich kanónov porúchala hydroplan, načo tento spadol do mora. Torpedové lode ho odvliekly.

Na ostatných frontoch nič zvláštneho.

21. augusta. Na dardanellskom fronte významnej udalosti sa nestalo. Nepriateľ, ktorého sme 19. augusta odbili, zanechal 90 pušiek, práve tolko bodákov, veľké množstvo munície, jednu strojovú pušku, materiál pre

šiance a zákopy, drôtené ohrady a nožnice na prerezávanie drôtu. Päť ranených sme zajali.

22. augusta. Po prudkej palbe delostrelectva na suchu a na lodiach nepriateľ 21. augusta s viac než jednou divíziou urobili útok proti nám na okolí Anafarty. Útok sme úplne odbili a nepriateľovi zapríčinili sme ohromné ztráty.

V bojoch svedených 10., 17. a 20. augusta ukoristili sme vyše 400 pušiek s práve toľko bodákmi, ďalej jednu kistňu bomb a nesmierne množstvo válečného materiálu.

Na odseku Ari Burnu nepriateľ 21. augusta popoludní pokúsil sa o vytrhnutie, ktoré sa však v našej palbe rozpadlo.

Pri Sed il Bahre nestalo sa žiadnej významnej udalosti.

Na ostatných frontoch niet žiadnej zmeny.

23. augusta. Dňa 22. augusta nepriateľ znova napádal naše posície pri Anaforte, nepriateľa však našim protiútokom úplne sme zbili a zapríčinili sme mu ťažké ztráty. V boji 21. tohto mesiaca nepriateľa stihla obrovská ztrata. Na jednom mieste našich streleckých zákop spočítali sme vyše 500 mrtvých. Jedného dôstojníka a vojakov väčšieho počtu sme zajali.

Na odsekoch Ari Burnu a Sed il Bahru niet žiadnej významnej udalosti.

Na fronte Iraku naše čaty a domorodí bojovníci pri Akike, ležiacej pri Eufrate napadli jednu anglickú čatu, nepriateľovi zapríčinili veľkú ztratu a vyše 200 pušiek ukoristili od neho.

Na ostatných frontoch niet žiadnej významnej veci.

Anglická úradná zpráva z 10. augusta tvrdí, že Angličania o 200 krokov postúpili ku Krithii a na Saribayre zaujali Djonkbayer, 650 Ju li zajali a 9 strojových pušiek ukoristili. Francúzska úradná zpráva z toho istého dňa tvrdí, že Austrálcia 800 Turkov zajali a 9 strojových pušiek ukoristili. Francúzska a anglická zpráva je úplne nepravdivá. Nepriateľ ani smerom ku Krithii nepostúpil, ani Djonkbayer nezaujal, a ani len jedinou strojovú pušku neukoristil. Od 6. augusta sprobované útoky nepriateľa s veľmi ťažkými ztratami nepriateľa sa zmarily. Pravdepodobné je, že nepriateľ zajal niekoľko ranených, ale týchto je o veľa menej než 650.

25. augusta. Dňa 23. augusta na anafortskom fronte nestalo sa nič významného. Teraz sme ustálili ťažké ztráty, ktoré nepriateľ utrpel v bitke 21. tohto mesiaca. V samom centre vyše 3000 nepriateľských mrtvol ležalo pred našimi streleckými zákopami. Našu korisť ešte nemožno presne ustáliť. V odseku Ari Burnu nepriateľ 22. augusta večer po prudkej palbe pechoty a strojových pušiek, jako i po hádzaní bomb pred Kanlizirtom pokúsil sa o útok. Naše čaty silným protiútokom najväčšiu časť nepriateľa zničily. Pozostatá čiastka ušla. Dňa 23. augusta predpoludním tento istý pokus pri Yešiltepe a Sungubairi zopakoval, ale po veľkých ztratách späť ušiel do svojich streleckých zákop. V odseku

Sed il Bahru naše delostrelectvo na pravom krídle jednu nepriateľskú zakotvenú vzducholôň prinútilo k sleteniu.

Na ostatných frontoch nič významného.

Taliansko-turecká vojna.

Taliansko vypovedalo Turecku vojnu.

Taliansky veľvyslanec odcestoval z Carihradu.

Carihrad, 23. augusta. Vláda úradne oznamuje: Taliansky veľvyslanec markýz Garroni z poverenia svojej vlády oznámil na porte pretrhnutie diplomatického pomeru medzi Talianskom a Tureckom a pýtal si cestovný pass. Turecká vláda zodpovedne položeniu odvolala rímskeho veľvyslanca tureckého begu Nabihho.

Taliansko na nátlak svojich spojencov vypovedalo vojnu.

Viedeňskému «Fremden-Blatt»-u oznamujú z Berlina: Ako z talianskej hranice oznamujú, talianska vláda konečne odhodlala sa, že vypovie vojnu Turecku, ačkoľvek carihradský veľvyslanec taliansky markýz Garroni výslovne radil protivu toho.

Ako «Fremden-Blattu» oznamujú, v Taliansku od istého času už čakali vypovedanie vojny Turecku. Zavolaly novšie ročníky, ačkoľvek vláda ubezpečila ľud, že novšie povolania nenariadi. Z tohto uzatvárali, že talianska vláda uzavrela, že popustí tlaku trojdohody a odkáže Turecku vojnu. Ináčej zaujímavé je, že veľká časť talianskej tlače za dlhší čas bola proti tureckej vojne a len verejne v službe trojdohody stojace časopisy búrily za vojnu. Netrpí pochybnosti, že talianska vláda len následkom vážneho nútenia trojdohody odhodlala sa na vojnu proti Turecku.

Talianske ašpirácie na malú Asiu.

Chiasso, 25. augusta. Články talianskej tlače prezradzujú neukojiteľnú túžbu Talianov po koristi v Malej Asii. «Corriere della Sera» vyslovuje nádej, že vláda, keď odkázala Turecku vojnu, od ostatných mocností štvorspolku dostala záruku poťahom talianskych ašpirácií v asiatickom Turecku. «Idea Nazionale» za celkom prirodzené považuje, že Taliansko v budúcnosti bude jednou z panujúcich mocností Európy a dostane do svojej moci Adriatické more a veľké kusy zeme v Asii.

Kde chcú Taliani napadnúť Turkov.

Genf, 26. augusta. Francúzsky námornický úrad nazdáva sa, že Taliansko ku morským válečným operáciám spojencov pripojí sa pri malo-asiatickom meste Adalia. Ohľadom Smyrny hlavný veliteľ spojeneckej flotty Hamilton ešte nerozhodol, lebo držanie sa Grécka je ešte pochybné.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

Vojna na mori.

Taliani vyprázdnili ostrov Pelagosa.

Veliteľstvo floty 22. augusta vydalo nasledovnú úradnú zprávu :

Dňa 21. tohto mesiaca rano počas jedného nášho výzkumu ustálili sme, že **Taliani ostrov Pelagosa úplne vyprázdnili** a všetky budovy a ochranné diela spustošili.

Ostrov, kde bývajú len rodiny strážnikov majáka, Taliani v noci na 11. júla podmanili a potom ho vystrojili radiotelegrafickou stanicou a ochrannými dielami. Aj jedna podmorská loď tam meškala.

Sliedenie našich letúňov a trojnásobná základná kanónová palba našej flotilly nepriateľovi tak v ľudoch, jak v materiáli vždy ťažkú ztratu zapríčinily ; aj podmorskú loď «Nereide» sme zničili.

Toto, tak sa zdá, Talianov konečne viedlo ku nahliadnutiu toho, že tento ostrovček zo strategicko-technického stanoviska neni taký cenný, jako to z príležitosti jeho zaujatia chceli ľudu nahovoriť.

Veliteľstvo floty.

Potopené ruské válečné lode.

Berlínska Wolffova agencia oznamuje :

Naša válečná sila na Východnom mori, keď si cez početné miesta šikovne uložených mín a cez sieťové prekážky s viacdňovou ťažkou prácou prerazila cestu, **vnikla do zálivu Rigy**. V bitke predných stráž, ktorá sa pri tejto príležitosti vyvinula, jedna ruská torpedová loď triedy Emir-Bucharskij **bola zničená**. Druhé torpedové lode, medzi nimi «Bovik» a jedna väčšia loď, **boly ťažko porúchané**.

Počas uťahovania sa Rusov do Moonsundu ruské kanónové lode «Sivuč» a «Korejec» naše delostrelectvo a útoky našich torpedov po hrdinskom boji **potopily**. Z mužstva 40 ľudí, medzi nimi 2 dôstojníkov, ktorí z čiastky ťažko boli ranení, naše torpedové lode zachránily.

Naše tri torpedové lode porúchaly míny. Jedna z nich utonula, jednu sme mohli vyložiť na breh a jednu zaviezli sme do prístavu. V ľudských životoch utrpeli sme len nepatrnú ztratu.

von Behncke,

námestník šéfa námornického generálneho štábu.

Uradná zpráva nemeckého námorníctva.

Uhorská Telegrafická kancelária oznamuje z Berlina :

Dňa 16. tohto mesiaca jedna nemecká podmorská loď pri vchode do Finnského zálivu vystreleným torpeda potopila jednu ruskú pomocnú loď.

Pred Zeebrügge v noci s 22. na 23. augusta dva nepriateľské torpedoborce napadly a po hrdinskom odpore potopily jednu korvetu nemeckej prednej stráže. Jednu čiastku mužstva zachránili.

von Behncke,

námestník šéfa námornického generálneho štábu.

Nemecké válečné lode pri ruských brehoch.

Berlínska Wolffová agencia oznamuje :

Dňa 25. augusta večer jedon z našich malých križiakov na ostrove Dagoe na južnom predhorí Ristna strieľal na ruskú signálnu stanicu a zéiasťky ju rozbúral. V tom istom čase druhý náš malý križiak andreasbergskú (taktiež na ostrove Dage nachodiacu sa) signálnu stanicu zdarne vzal pod palbu. **Nepriateľské válečné sily nebolo vidieť.**

von Behncke,

námestník šéfa námornického generálneho štábu.

Potopenie parníka «Arabic».

Londýnska Reuterova agencia o potopení parníka «Arabic» oznamuje : «Arabic» odplávala 16. augusta popoludní z Liverpoola do New-Yorku a o 9. hod. 15 min. bola potopovaná. Na lodi bolo 170 cestovateľov III. triedy a 250 hláv mužstva. Mnohí z cestovateľov boli americkí príslušníci. Sdeľuje sa, že 375 osôb zachránili, osud 48 osôb je neznámý.

Novšia zpráva Reuterovej agencie oznamuje : Loďná spoločnosť White-Star-Line sdeľuje, že cestovatelia parníka «Arabic» boli mimo ôsmich všetci zachránení a prišli do Quenstowna. Medzi utopenými sú štyria Amerikáni.

Londýnske časopisy oznamujú z New-Yorku, že zprávu o potopení parníka «Arabic» telefonicky oznámili predsedovi Spojených Štátov severo-amerických Wilsonovi.

Parížska Havasová agencia oznamuje : Počet obetí parníka «Arabic» je 59 ľudí, medzi obeťami sú traja Amerikáni.

Londýnsky «Daily Telegraph» píše, že americký zahraničný štátny sekretár Lansing naložil londýnskemu americkému konsulovi, aby vypočul amerických cestovateľov parníka «Arabic» ohľadom toho, čo sa stalo s parnikom, aby takto Amerika mala nepredpojatú zprávu o tejto záležitosti.

Činnosť nemeckých podmorských lodí.

Londýn, 23. augusta. (Reuter.) Paroloď «Baron Erskins» (300túnová) trafilo torpeda. Mužstvo zachránili.

Londýn, 23. augusta. (Reuter.) Paroloď «Gladiator», ktorá obsahovala 3359 tún a 3908 túnová paroloď «Benvrackir» potopili. Mužstvo zachránili.

Dľa zpráv, ktoré dostala londýnska spoločnosť «Lloyds», 3173túnová paroloď «Samara» a 1797túnová paroloď «Bittern» potopili.

Brest, 23. augusta. (Havas.) Anglickú paroloď «Carterswell» na ceste zo Spojených Štátov do Anglicka potopila nemecká podmorská loď. Mužstvo dľa chýru zachránili. Paroloď viezla zrno.

Belgickú petrolejovú paroloď «Naguestan» a tri plachtové lode tiež potopili.

Londýn, 23. augusta. Reuterova agencia oznamuje z New-Yorku, že americká tlač s najhlbším pohoršením píše o potopení anglickej parolode «Arabic» a vyhlasuje, že položenie je vážne v tom páde, keď aj Amerikáni prišli o život.

(Berlinská Wolffova agencia poznamenáva: Je zrejmé, že je reč o tendenciosnej Reuterovskej zpráve, ktorú opatrne treba prijať.)

Anglická admirálie oznamuje, že nemecké torpedoborce pri ostrove Saltholm 19. augusta rano napadli podmorskú loď «E. 13.» a spustožili ju.

Dľa zprávy londýnskej spoločnosti Lloyd anglické parolode «Daghiestan» a «Windsor» potopili. Mužstvo zachránili. Anglická parolod «William Dawson» vyletela do povetria.

Londýn, 25. augusta. Britskú parolod «Maria Edmonds» podmorská loď potopila. Mužstvo sa zachránilo.

Londýn, 25. augusta. (Reuter.) Brutto 4600 tún obsahujúcu anglickú parolod «Diomed» potopili. Desiat matrózov prišlo o život, ostatných vyložili na breh.

Ymuiden, 25. augusta. Rybárska parolod «Olympic» vysadila na breh štyroch chlapov anglickej rybárskej lode «Boybert». Rybársku loď, ktorá obsahovala 950 tún, v pondelok popoludní od Lowestofu na 54 míľ nemecká podmorská loď potopila.

Odpoveď Spojených Štátov na notu monarchie.

Ako je známé, zahraničné ministerstvo Rakúsko-Uhorska 29. júna t. r. poslalo notu Spojeným Štátom severo-americkým v záležitosti dovolenia obchodu s municiou medzi americkými fabrikantami a medzi Veľkou Britániou a tejto spojencami. Viedeňsky veľvyslanec Spojených Štátov Penfield tieto dni odovzdal zahraničnému ministrovi barónovi Buriánovi 16. augusta t. r. datovanú odpoveď Spojených Štátov na notu. Vláda Spojených Štátov v svojej odpovedi obšírne sa zaoberá s rozvíjajúcimi noty monarchie a vyhlasuje, že za zbytočné považuje, aby v terajšom čase ďalej vyjednávala v záležitosti rozvíjajúcej noty, oproti tomu lífovanie zbrane, munície a iného válečného materiálu aj naďalej dovoľuje. Túto notu v zahraničnom ministerstve priateľsky preskúmajú a potom dajú na ňu odpoveď.

Naši nepriatelia dosiaľ utratili dvadsať pevností.

Berlinská Wolffova agencia oznamuje: S Brestom Litovským zase padlo jedno shromažďovacie miesto ruských vojsk. Ohnivce ruskej refaze, jedno z posledných, sa roztrhlo, a my sme zase vzali nepriateľovi jedon väčší, z ohľadu koncentrovania vojska zvlášte významný punkt.

V dobití pevností naše čaty od počiatku vojny dosiahly nedostiziteľné zdary. Na západe viac než 9 pevností sa nám dostalo do rúk: Lüttich, Namur, Longvy,

Montmedy, Le Fére, Laon, Maubeuge, Les Ayvélees, Hirson, Conde a Camp des Romains. Na východe Rusi utratili 11 pevností: Libavu, Rozan, Pultusk, Ivangorod, Varšavu, Lomžu, Ostrolenku, Kovno, Novogeorgiewsk, Ossowiec a Brest Litovský. Zaujatie belgických a francúzskych opevnených miest padá na prvých 10 týždňov vojny, zaujatie ruských pevností, odhladnuc od obsadenia Libavy dňa 8. mája, padá na koniec prvého roku vojny. Napriek medzi časom nadobudnutým zkušenosťam obraz v základných fahoch ostal nezmenený. Ani jedna pevnosť nevie vzdorovať systematickému dobíjaniu nemeckých čiat. Nervy ochranných diel a obranných čiat za krátky čas padnú v obeť strašnému účinku rakúsko-uhorských a nemeckých kanónov. Lüttich prekvapujúcim útokom, Namur po 5 dňovom, Maubeuge po 2 dňovom bombardovaní a Antwerpen, túto najsilnejšiu pevnosť sveta, po 12 dňovom dobíjaní pomerne slabými čatami sme zaujali od nepriateľa. Jednu časť zo spomenutých pevností Francúzi vôbec nebránili. Druhú časť sme im vzali po krátkej palbe. Vo viac pádoch útok pečoty ani nebol potrebný.

Celkom takto sa to stalo aj na východe. Libava, Rozan, Pultusk, Lomža, Ostrolenka a Ossowiec padly bez systematického dobíjania. Varšavu Rusi vyprázdňovali, keď naše čaty zaujali posíciu Blonie. Aj varšavské predmestie Prahu po štyroch dňoch vyprázdňovali. Ivangorod obsadili sme v trinásty deň útoku, Kovno 12dňovým bombardovaním a dobitie veľkej pevnosti Novogeorgiewsku s jej 700 kanónami a s posádkou vyše dvoch vojenských sborov tiež netrvalo o veľa dlhšie. Dňa 7. augusta už padlo opevnenie Denbe a 19. augusta celá pevnosť bola v našich rukách.

Pri Brest-Litovsku za týždeň sme bojovali o predné posície a potom stále opevnenia naskutku útokom sme zaujali. Že tieto zkušenosťi, ktoré sa takým nápadným spôsobom opakujú po uplynutí prvého roku vojny, nakoľko poskytujú základ o hodnote pevnosti v terajšej vojne, rozvíjanie tohto môžeme ponechať na pozdejší čas. Nám postačí radostná skutočnosť že naši nepriatelia ani len približné zdary nedosahujú v bojoch proti pevnosťam. Čingtau a Przemysl padly len po viac mesiacov trvajúcim dobíjaním a po ťažkých bojoch. Pevnosť Boyen ostala nedobitná. Schopnosť nemeckých a rakúsko-uhorských čiat ku nápadne rýchlemu dobitiu pevností teda oprávnene môžeme považovať za ich zvláštnu vlastnosť. Vodcov, ktorí dosiahli takéto veľké zdary, hrdinov, ktorí tieto zdary vybojovali a tých mužov, ktorí ku tomuto súcú mohutnú zbraň vymysleli a zhotovili, tým viac môžeme obdivovať a tým väčšou vďakou sme im zaviazaní.

Krest'anský svetový názor je blahonosný bez výmenky pre každého.

Vyučovanie v ľudových školách v nastávajúcom školskom roku.

O vyučovaní v ľudových školách v nastávajúcom školskom roku uh. minister verejnej výučby vydal nariadenie, ktorého hlavné ustanovenia podávame v nasledovnom:

V mestách a obciach, kde niet žiadnej nutnej príčiny ku obmedzeniu učebného času vyšších tried ľudových škôl a opakovacích škôl, cez celý budúci školský rok má sa riadne vyučovať. V ktorých školách vyučovanie je obmedzené, tam, kde majú učebné siene a učiteľov, žiaci I., II. a III. triedy cez celý rok sú povinní chodiť do školy. Zpod tohto len ohľadom III. triedy môže byť výnimka, a sice natolko, že v obciach, obyvatelia ktorých zaoberajú sa poľným hospodárstvom, v III. triede výučba 1. októbra sa začne a 30. apríla sa skončí. V mestách a všetkých obciach, v ktorých je polgárka alebo stredná škola, považne stredná odborná škola, v IV. triede jednej ľudovej školy cez celý rok treba vyučovať s tou poznámkou, že administratívne výbory učebný rok IV. triedy ľudovej školy i vo výšpomenutých mestách a veľkých obciach môžu obmedziť na dobu od 1. októbra do 30. apríla. V ostatných obciach žiakov IV., V. a VI. triedy ľudových škôl a žiakov všeobecných gazdovských opakovacích škôl len od 15. novembra do 15. apríla možno nútiť k navštevovaniu školy. Kde sa však do IV. triedy aspoň 5, do V. a do VI. triedy a do gazdovskej školy aspoň 10 žiakov na celý učebný rok dobrovoľne dá zapísať, tam týchto žiakov, ak učebná sieň a učiteľ nechýbajú, cez celý školský rok treba vyučovať. Žiakov 9—14 ročných miestne školské vrchnosti cieľom pomáhania pri priemyselných, domácich a iných (válečných) prácach môžu oslobodiť zpod navštevovania školy. Minister nariadenie pohľadujúce sa na popisovanie do školy nezapísaných žiakov na učebný rok 1915/16. vyzdvihol, ustanovenia pohľadujúce sa na výkazy do školy zapísaných, ale školu riadne nenavštevujúcich, ďalej výkazy mien tých žiakov, ktorí sa stali učňami a konečne výkazy do ľudovej školy zapísaných žiakov aj v budúcom školskom roku ostanú v platnosti. Vo výpomocných školách a v ústavoch liečebnej pedagógie cez celý školský rok sa má vyučovať. Ohľadom učňovských škôl minister vydal osobitné nariadenie.

Listy narukovaných Spišských Magurčanov z bojišta.

Richvaldský mládenec Ignác Merčák, obecný vojak v cis. a kráľ. 18. táborskom delostreleckom pluku, 4. aug. písal svojmu duchovnému do Richvaldu: Veľmi som sa poradoval, jako som dostal od nich písmo aj vojenský protihovový letopis, čo mi poslali; veľmi pekné a poučné to čítanie. Ja veľmi rád čítam, keď mám čas, ale keď tu nemám čo. My sme už ďaleko v Rusko-

Poľskej. 29-eho júna sme prišli do Ruska a teraz ideme s pomocou Božou vždy ďalej a ďalej. Lublin je už náš. Ruské vojsko všetko páli: dediny a zbožie. Prosím ich, nech mi pošlú modlitby k Božskému Srdcu Ježišovému.

Richvaldský mládenec Ján Michna Simurda, pešiak 67. pluku, v svojej 8. aug. datovanej karotke píše svojmu duchovnému: Veľactený Duchovný Otče moj! Dávam Vám na známosť, že som karotku 29. júla písanú dostal včera aj 31. číslo «Krestana» aj časopis «Buditel katolíckeho ľudu», i čistú karotku. Ďakujem za všetko. Dneska mi Pán Boh doprial tej milosti, že som bol prítomný na sv. omši a na kázni, ktorú mal náš regimentspater Pavel Drbjak. To čo mi tu robíme, to vám písať neidem, lebo vy to i tak viete z novín. Zdravý som chvála Pánu Bohu. Pozdravujem ich krásne, aj mojich drahých domácich na veľa razy. S Bohom do videnia. Modlite sa za mňa.

Richvaldský mládenec Jozef Pompa, štandový obecný vojak, oddielu strojových pušiek 7. ulánskeho pluku, v svojom 1. augusta dátovanom liste píše svojmu duchovnému: Ja som ten list dostal 28. júla, čo mi ráčili písať, i som všetko vyrozumel, i tú knižočku proti nápoju som dostal. A bars krásne im ďakujem, čo mi ráčia písať. Ja som chvála Bohu zdravý, do toho času aj im duchovný otče takého zdravia vinšujem, akého sebe od Pána Boha žiadajú. My sme teraz prišli do našej Galicie. Mojeho officiera, čo som chodil s ním za deväť mesiacov, na tretí deň zabila guľa z kanóna.

Havčanský gazda Jozef Gurovič, kaprál spišskonošovského etappen bataillonu, v svojej dopisnici z 3-eho augusta píše svojmu richvaldskému duchovnému: Pozdravujem ich otče duchovný na storazy. My sme chvála Pánu Bohu do toho času zdraví. Ja som od nich list dostal 2. aug., i tie papiere na písanie. Tak im zaraz pišem. Sme teraz v meste Cholm, ale ideme do Olšev; teraz každý deň ideme ďalej. Bože buď nám na pomoci, aby naše bolo víťazstvo! Tu sú úrody bars šumné, keďby len mal kto zbierať, aj čas bars pekný. My sme teraz bars blízko ku švarmlinii. Z Richvaldu Jozef Smolen Valkov šiel okolo nás 19. júla, je ranený, do ľavej ruky dostal zo šrapnella, 15-eho prišiel a 17-eho bol už ranený. A teraz ich dajú pozdraviť Grivalski, Kocur, Žemjanek i Nedoroščík na mnohokrát. S Bohom do videnia.

Richvaldský gazda Jozef Nedoroščík, z toho istého bataillonu 8. aug. písal svojmu duchovnému: Pozdravujem ich páu farár z ďalekej Rusko-Poľskej a dávam im na známosť, že som ich 24. júla písanú karotku dostal 2. aug. i som sa veľmi poradoval, že ešte pamätajú na mňa. I novinky som dostal. V tej Rusii nemôže človek dostať nič, všetko vypálené. Už sme za Cholmom v obci Vanda. Rusi veľmi retirujú. Už tretí deň pišem tú karotku a nemám času ju dopísať. Horučosť je veľká. O sladké Srdce mojeho Pána Ježiša smiluj sa nad nami, daj nám čím skôr slávneho víťazstva a svätého pokoja!

Fabričný priemysel a vojna.

Posledné desaťročia vyvinul sa vo veľkej miere fabričný priemysel, čo úzko súvisí s veľkým vývinom modernej techniky. Sdokonálenie strojov srýchnilo dorobu rozličných článkov a nove rozličné vynálezy rozmnožili fabričnú prácu. Zrejme bolo už pred vojnou, že v terajšej svetovej vojne moderná technika bude hrať veľký zástoj. A toto sa aj dokázalo. A dokázalo sa aj to, že v terajšej vojne nerozhoduje hlavne množstvo mužstva, lež viac rozhoduje to, že nakoľko je vstave vojsko využiť všetko, čo sa v krvavom boji využiť dá. Ešte aj Angličania prinútení sú presvedčiť sa, že sú veci, ktoré vo vojne viac padajú na váhu, než peniaze.

Naši nepriateli Anglicko, Francúzsko, Rusko a vierolomné Taliansko teraz vidia, že nakoľko je vyvinutý fabričný priemysel Nemecka a našej monarchie. Vidia to z výsledkov, pravda podrobné informácie im chýbajú. O podrobnostiach vlastne ani naša verejná mienka není informovaná. Aj by bolo zbytočné, ba neraz azda aj škodlivé všetko uverejniť. Nie sme zvedaví na to, kde sa čo dorába, uspokojí nás to, že v dorábaní niet zmätkov, všetko ide riadnou cestou a že zásoba dorábaných článkov je dostatočná.

V terajších ťažkých časoch každý je povinný s napnutím všetkých svojich síl pracovať. A prácu najde každý. Robotníci nemusia sa bez práce potulovať, každý najde robotu. A kto by zamestnanie nehľadal, toho vrchnosť prinúti, aby nezaháľal. V smysle nariadenia ministra obchodu popísaní boli všetci 18—50-roční robotníci, ktorí boli za nesúcich uznáni ku vojenskej službe, aby ich pri rozličných prácach použiť mohli. Remeselníkov patričné okresné veliteľstvo môže prideliť ku priemyselným podnikom, kde sa pre vojsko pracuje. Robotníci stoja pod vojenskou disciplinou, čo je celkom správne. Ale s tým nemôžeme súhlasiť, že najmenšia mzda robotníkov není ustálená. Podnikateľ sám určí mzdu, pravda obyčajne tak, aby mal čím lacnejších robotníkov a čím viac dôchodku. On sám má ustálené, že koľko dostane za lifrované články, ale mzda robotníkov závisí od podnikateľa. Za takýchto okolností môže podnikateľ lacnejšie dorábať než v čas pokoja.

Pre toto odzneli mnohé ponosy. A tieto sú oprávnené. Živobytie značne zdraželo, robotník je na poctivý zárobok ešte viac utisknutý, než predtým. Na predostrenia sociálnopolitickej sekcie hlavného mesta minister honvédstva pospiechal vydať nariadenie, v smysle ktorého pri priemyselných podnikoch zamestnaní robotníci nemôžu dostať menšiu mzdu, ako predtým dostávali. Toto nariadenie v istej miere odpomôže, ale pravdepodobne potrebné bude určitejšie zakročiť. Koľko dostáva podnikateľ za jednotlivé články, to není žiadnou tajnosťou a dľa tohoto môže byť určená najmenšia mzda robotníka. Jako prospelo určenie ceny potravných článkov všeobecným záuj-

mom, podobne prospelo by určenie najmenej mzdy robotníckej triede bez toho, že by podnikateľ škodu utrpel, najviac že bude mať menej čistého osohu.

Najdú sa ľudia, ktorí terajšie ťažké polozenie usilujú sa využiť, aby si čím väčšie dôchodky zabezpečili, týchto treba trochu zavrútiť. Dnes každý poctivý a vlastenecky smýšľajúci človek mierni svoje nároky, dnes záujmy jednotlivca musia ďaleko postúpiť do úzadia pred verejnými záujmami, každý sa musí uspokojiť s poctivým dôchodkom, ktorý mu riadnu výživu zabezpečuje. Kšeftovanie na škodu verejných záujmov musí byť všemožne prekazené.

Tá okolnosť, že sa smerodajné kruhy s týmito vážnymi otázkami dôkladne zaoberajú, je nám dostatočnou zárukou, že prísne poriadky porobené budú všade, kde sa toho potreba vyskytne.

CHYRNÍK.

Dar jeho veličenstva kráľa. Vdove po Jánovi Spitalerovi, eppanskej obyvateľke v Tyrolsku, ktorá má desať synov vo vojne, jeho veličenstvo kráľ daroval drahocenný s počiatočnými literami panovníckeho mena a s číslami rokov 1914—1915 zaopatrený strieborný kríž.

Načo sa obracajú katolícke kňazské majetky? Pápežský praelát, krajinský vyslanec Ján Molnár, podpredseda kresťanskej ľudovej strany, na válečný sirotiniec obetoval 1000 korún a Béla Túri, redaktor katolíckeho denníka «Alkotmány», 100 korún.

Niekdajší kňaz-primas Uhorska, kardinál Vaszary ťažko chorý leží v Balatonfürede.

Rábsky biskup za vojakov oslepnutých vo vojne. Rábsky biskup Anton Fetser v svojej diecesi na 8. augusta nariadil kostolnú sbierku pre vojakov oslepnutých vo vojne. Sbíerka priniesla 20.000 korún.

Kňazské jubileum. Alexander Farkas, kňaz ostrihomského arcibiskupstva, 15. augusta slúžil svoju sv. zlatú omšu v Pezinku. Manuduktorom mu bol farár Sigismund Platthy a slávnostnú reč povedal páter Valér, predstavený pezinského kláštora Kapucínov.

Nemecký cisár k Hindenburgovi. Berlinská Wolf-fova agencia oznamuje z nemeckého válečného stánu, že cisár Vilhelm maršallovi Hindenburgovi vo výročitý deň bitky pri Tannenbergu poslal telegramm, v ktorom sa rozpomína na vynikajúce zásluhy maršalla. Cisár telegrafoval, že Hindenburg vtedy, keď Rusov v Prusku zbil a ďalšie pokračovanie im prekazil, previedol taký válečný čin, ktorý nemá páru v histórii. Celé Nemecko je pyšné na víťazstvá Hindenburgových vojakov v zimnej vojne pri Mazurských jazerách, pri Lodzi a Loviči a na všetky krásne skutky, ktoré Hindenburgové čaty obdivuhodnou silou a húževnatosťou až po posledné dni previedly. Konečne cisár upovedomuje maršalla, že východno-pruský 147. peší pluk bude nosiť meno maršalla Hindenburga.

Rád františkánsky vo vojne. Podľa teraz sostaveného statistického výkazu z Nemecka, Rakúska a Uhorska dovedna 1124 Františkánov súčasťuje sa vo vojne. Zpomedzi 203 františkánskych vysvätených kňazov sú 116 táborskými duchovnými a 87 opatrovníkmi nemocných vojakov. Zpomedzi 741 františkánskych bratrov sú 112 sanitécami a 629 so zbraňou slúži svojej vlasti. Doteraz asi 50 františkánskych reholníkov hrdinskou smrťou zomrelo na bojišti a 120 bolo raneňých. 34 kláštorov rádu sriadili na vojenské nemocnice.

Primicie. Ján Fabián, nevovysvätený kňaz nitrianskeho biskupstva, katechéta v Turzovke, syn podolinskeho rim. kat. učiteľa Jána Fabiána Slovika, 5. augusta svoju prvú svätú omšu slúžil v spišskom Podolinci.

Vyznačenie. Ernest Scholtz, chemický merník, syn žilinského železničného dozoreu Eugena Scholtza, zástavnik 71. pešieho pluku, mimo radu povýšený je za poručíka a za svoje hrdinské chovanie sa pred nepriateľom, vyznačený je s medaillou hrdinskosti prvej triedy.

Hrdinská smrť dvanásť bratov. Z Innsbrucku oznamujú: Istí tyrolskí rodičia ztratil dvanásť synov vo vojne. Všetci boli jágri, najmladší mal 18 a najstarší 40 rokov. Všetci boli vysokej postavy. Traja zomreli v Ruskom-Polsku, piati v Haliči, dvaja v Južnom Tyrolku a dvaja na hranici Bukoviny.

Prepustení ruskí gubernátori. Petrohradský časopis «Novoje Vremja» oznamuje, že minister vnútra asi desať gubernátorov, ktorí neboli dost energickí, prepustil z ich postavenia.

Sbierka železničiarov košicko-oderbergskej železnice sriadená pre doma ostalé rodiny narukovaných zamestnancov v mesiaci júli priniesla 3781 korún.

Prestala cenzúra listov. Hornovidielcke výbory, utvorené k cenzurovaniu listov, 13. augusta prestaly. Listy možno teda už aj zavreť na poštu.

Osobné chýry košicko-oderbergskej železnice. Ján Gazdik, vozný zámočník vrutkánskej hlavnej dielne 10. dec. a Emil Gratz poprádsko-telkanský premávkový pisár, 2. mája hrdinskou smrťou zomreli na bojišti. Edmund Dietz, úradník pisárne na Vrutkách a dr. Artur Kürthi, železničný lekár v Ružomberku, zomreli.

Nové hornovidielcke obce. Mesto Miskovec a stolica Borsód tiež uzavrely, že na miesto hornovidielckych obcí zpusťosených ruským vtrhnutím, vystavia jednu-jednu obec; satmárska stolica na znovavystavenie zpusťosených hornovidielckych obcí obetuje 2000 korún a obecnosť stolice békésskej na vystavenie Rusmi zpusťosených šárišských domov posial obetovalo 3000 korún; stolica biharská tiež chce vystaviť jednu obec v Karpátoch.

Pozor na hriby! Zo Skalice píšu: Familia šéfa skalickej železničnej stanice Jána Horvátha minulý týždeň šla na hriby do gbelskej hory. Nepoznali druhy hřibov a posbierané jedovaté hřiby pripravili a zjedli. V noci starší, 6ročný syn a matka ostali zle. Chlapec do rana zomrel. Matku zaviezli do Prešporka, ale už jej nebolo pomoci, na druhý deň i ona dokonala. Mladšie dieťa a slúžka nejedly z hřibov a tak sa zachránily. Dve mrtvolky zaviezli do Trnavy a tam ich pochovali. Tragický osud rodiny na okolí vzbudil veľkú sústrasť.

Privilegovaný a zákonom chránený
prostriedok čistenia semena na siatie
ANTISPORA-VITA

Krajinské a zahraničné odborné auktority ustálily, že **Antispora-Vita**, ku čisteniu každého druhu semena na siatie, v prvom rade pšenice, v našej vlasti snetom stále ohrožovanej, je najsodpovednejší a preto v každom hospodárstve nevyhnutne potrebný prostriedok.
Kilo po 1 kor. 40 hal.

Podrobné vysvetlenie a úpravu podávajú hlavní predavači
SCHWARZ a TAUBER veľ'obchodníci
NAGYKANIZSA.

IDEAL domový stroj šrotovania.

K upotrebeniu pri každom druhu obilia

„Ideal“ stroj šrotovania, najdokonalejšie možno regulovať, preto na ňom každého obilia zrna: kukuricu, jačmeň, pšenicu a koreniny od najhrubšieho do najtanjšieho šrotovať možno. Spomenutý stroj nevyhnutne potrebný je hospodárom na pustách bydlacím pri dochovávaní hydiny, ošipaných a inej domácej licho.

Zadováženie si tohoto stroja veľmi k odporúčaniu je každému hospodárovi. Početné listy poďakovania zo všetkých strán krajiny.

Veľký obrázkový cenník pošielame zdarma.

K dostaniu: vo veľkom obchodnom dome kôs a železného tovaru

JOZEF MAROSI a SYN ESZTERGOM 15.

Oznamy prijíma administracia

KREŠTAN

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

Pýtajte si

zdarma a franko
mój hlavní cen-
ník opatrený so
4000 vyobraze-
niami hodín, zla-
tého a striebor-
ného tovaru, hu-
debných nástro-
jov taktier to-
varu z ocele a kože. ako aj
rôznych toaletných a iných
v domácnosti potrebných
článkov, zbrane atď.

Prvá dielňa hodín Ján Konrad

c. a k. dvorný zásielca

Brux číslo 717. (Čechy.)

Nicklové-Roskopf hodinky

K 3.90; 4.20; 5.—

Strieborné hodinky K 8.40.

Nicklový budíček K 2.90.

Budíček s duplovaným zvon-
kom K 4.—

Zasielanie s poštovou de-
bierkou. Žiadne riziko.

Zámena povolená alebo
návrät penazi.

Makulatura papier

(starých novin papier
velmi hodí sa k za-
obaleniu bársjakých pred-
metov) metr. cent po 8 K
k dostaniu u vydavateľstva.